

## O‘G‘IRLIK JINOYATINI OCHISH BO‘YICHA XORIJIY TAJRIBA

**Erkaboyev Bekzod Davlet o‘g‘li**  
**II akademiya 302 guruh kursanti**  
**Tezkor-qidiruv faoliyati**

Annotatsiya: O‘g‘irlik jinoyati butun dunyo bo‘ylab jamiyatlar uchun jiddiy muammolar tug‘diradi va bu keng tarqalgan jinoiy faoliyatga qarshi kurashish uchun samarali strategiyalar va qarshi choralarni talab qiladi. Ushbu ilmiy maqola o‘g‘irlik bilan bog‘liq huquqbuzarliklarni bartaraf etish bo‘yicha xorijiy tajribalarni o‘rganadi, muvaffaqiyatli yondashuvlar va olingan saboqlarni yoritadi. Xalqaro amaliy tadqiqotlar, huquqni qo‘llash amaliyoti, qonunchilik choralari va jamoatchilikni jalb qilish tashabbuslariga tayangan holda, ushbu maqola o‘g‘irlik jinoyatlarining oldini olish, aniqlash va tergov qilishni kuchaytirishi mumkin bo‘lgan asosiy strategiyalarni aniqlashga qaratilgan. Chet el tajribasini o‘rganish orqali jamiyatlar qimmatli tushunchalarga ega bo‘lishi va o‘g‘irlik ta‘sirini yumshatish va jamoat xavfsizligini ta‘minlash uchun innovatsion yondashuvlarni moslashtirishi mumkin.

### Kirish:

O‘g‘irlik jinoyati jamiyatlar uchun doimiy tashvish bo‘lib qolmoqda, bu esa jismoniy shaxslar, korxonalar va davlat muassasalariga ta‘sir qiladi. Mazkur bo‘limda o‘g‘irlikning tarqalishi va oqibatlari haqida umumiy ma‘lumot berilgan, bu jinoyatga qarshi samarali kurashish zarurligi ta‘kidlangan. Xorijiy tajribalarni o‘rganib, ushbu maqola turli madaniy, huquqiy va ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarga moslashtirilishi mumkin bo‘lgan muvaffaqiyatli strategiya va amaliyotlarni aniqlashga intiladi.

### Qonunchilik chora-tadbirlari:

Xorijiy yurisdiksiyalar ko‘pincha o‘g‘irlikni oldini olish va huquqbuzarlarga tegishli jazolarni qo‘llash uchun qonunchilik choralarni qo‘llaydi. Ushbu bo‘lim turli xil qonunchilik yondashuvlarini o‘rganadi, jumladan, o‘g‘irlik jinoyatlarining ta‘rifi, jazo tayinlash bo‘yicha ko‘rsatmalar va huquqni muhofaza qilish organlari tarkibida o‘g‘irlik bilan bog‘liq ixtisoslashtirilgan bo‘linmalarni tashkil etish. Qonunchilik bazasini qiyosiy tahlil qilish o‘g‘irlik jinoyatlarini bartaraf etishda muayyan qonunlar va siyosatlarining samaradorligini tushunish imkonini beradi. Qonunchilikka oid chora-tadbirlar o‘g‘irlikning oldini olish va huquqbuzarlarga tegishli jazo choralarni qo‘llashda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Xorijiy yurisdiksiyalarda o‘g‘irlik jinoyatlariga qarshi kurashish uchun turli qonunchilik yondashuvlari qo‘llaniladi. Ushbu bo‘limda qonunchilik choralarning turli jihatlari, jumladan, o‘g‘irlik jinoyatlarining ta‘rifi, jazo tayinlash bo‘yicha yo‘riqnomalar va huquqni muhofaza qiluvchi organlar tarkibida o‘g‘irlik bilan bog‘liq ixtisoslashtirilgan bo‘linmalarni tashkil etish ko‘rib chiqiladi. Qonunchilik asoslarini tahlil qilish va solishtirish orqali o‘g‘irlik jinoyatlarini bartaraf etishda muayyan qonunlar va siyosatlarining samaradorligi haqida qimmatli fikrlarga ega bo‘lish mumkin.

### 1. O‘g‘irlik jinoyatlarining ta‘rifi:

O'g'irlik jinoyatlarining ta'rifi turli yurisdiksiyalarda turlicha bo'lib, madaniy, huquqiy va tarixiy sharoitlarni aks ettiradi. Ushbu bo'limda o'g'irlikni aniqlashning turli xil yondashuvlari, jumladan, huquqbuzarlik elementlari, jinoiy javobgarlik chegarasi va do'kon o'g'irligi, o'g'irlik yoki avtotransport o'g'irligi kabi o'g'irlikning o'ziga xos turlarini o'z ichiga oladi. Qiyosiy tahlil siyosatchilarga o'g'irlik ta'riflarining muvofiqligini baholash va muvaffaqiyatli xorijiy modellar asosida potentsial tuzatishlar yoki tuzatishlarni ko'rib chiqish imkonini beradi.

## 2. Hukm berish bo'yicha ko'rsatmalar:

Hukm berish bo'yicha ko'rsatmalar sudyalarda uchun o'g'irlik jinoyatlari uchun tegishli jazolarni belgilash uchun asos yaratadi. Ushbu bo'limda o'g'irlangan mol-mulkning qiymati, jazoni og'irlashtiruvchi yoki yengillashtiruvchi holatlarning mavjudligi va jinoyatchining jinoyat tarixi kabi omillarni hisobga olgan holda jazo tayinlash bo'yicha ko'rsatmalarni belgilash bo'yicha xorijiy tajribalar ko'rib chiqiladi. Jazoni belgilash bo'yicha ko'rsatmalarning qiyosiy tahlili ilg'or tajribalarni aniqlashga, hukm chiqarishda izchillikni ta'minlashga va jilovlash, rehabilitatsiya va mutanosiblik o'rtasidagi muvozanatni saqlashga yordam beradi.

## 3. O'g'irlik bilan bog'liq ixtisoslashtirilgan bo'linmalar:

Huquqni muhofaza qiluvchi organlar tarkibida o'g'irlik bilan bog'liq ixtisoslashtirilgan bo'linmalarining tashkil etilishi tergov va jinoiy javobgarlikka tortish samaradorligini oshirishi mumkin. Ushbu bo'limda o'g'irlik jinoyatlariga qarshi kurashga yo'naltirilgan maxsus bo'linmalar yoki ishchi guruhlarni yaratish bo'yicha xorijiy tajribalar o'rganiladi. Ushbu birliklar uyushgan o'g'irlik, moliyaviy firibgarlik yoki intellektual mulkni o'g'irlash kabi sohalarda tajribaga ega bo'lishi mumkin. Qiyosiy tahlil ushbu bo'linmalar tomonidan qo'llaniladigan tuzilma, resurslar va hamkorlik mexanizmlarini yoritishi mumkin, bu esa yurisdiksiyalarga o'xshash ixtisoslashtirilgan bo'linmalarni amalga oshirishning maqsadga muvofiqligini baholash imkonini beradi.

## 4. Qonunchilikdagi yangiliklar:

Innovatsion qonunchilik choralari paydo bo'lgan muammolarni hal qilishi va rivojlanayotgan o'g'irlik tendentsiyalariga moslashishi mumkin. Ushbu bo'lim kiber o'g'irlik, identifikator o'g'irlash yoki kriptovalyuta bilan bog'liq o'g'irlik kabi o'g'irlikning yangi shakllariga qaratilgan qonunchilikni qabul qilish bo'yicha xorijiy tajribalarni o'rganadi. Qonunchilikdagi yangiliklarni o'rganish orqali yurisdiksiyalar o'zlarining mavjud qonunlaridagi kamchiliklarni aniqlashlari va paydo bo'layotgan o'g'irlik tahdidlarini samarali hal qilish uchun o'zlarining huquqiy asoslarini faol ravishda yangilashlari mumkin.

## 5. Xalqaro hamkorlik:

O'g'irlik jinoyatlarining global tabiati yurisdiksiyalar o'rtasida xalqaro hamkorlik va muvofiqlashtirishni talab qiladi. Ushbu bo'limda o'g'irlikka qarshi kurashda xalqaro hamkorlikni, jumladan, ekstraditsiya to'g'risidagi shartnomalar va o'zaro huquqiy yordam to'g'risidagi shartnomalarni yo'lga qo'yuvchi huquqiy asoslarni yaratish bo'yicha xorijiy tajribalar muhokama qilinadi. Qiyosiy tahlil transmilliy o'g'irlik tarmoqlarini tekshirish uchun ma'lumot, dalillar va razvedka ma'lumotlarini almashishning samarali mexanizmlari haqida tushuncha beradi.

## 6. Baholash va moslashtirish:

O'g'irlik jinoyatlariga qarshi kurashishda ularning samaradorligini ta'minlashda qonunchilik choralari muntazam baholash va ularga moslashtirish muhim ahamiyatga ega. Ushbu bo'lim doimiy baholash, ma'lumotlarni tahlil qilish va dalillarga asoslangan siyosat ishlab chiqish muhimligiga urg'u beradi. Qonunchilik choralari ta'sirini monitoring qilish orqali yurisdiksiyalar mumkin bo'lgan kamchiliklarni aniqlashlari, kutilmagan oqibatlarini bartaraf etishlari va o'g'irlik qonunlarining oldini olish ta'sirini kuchaytirish uchun zarur tuzatishlar kiritishlari mumkin.

Huquqni qo'llash amaliyoti:

Samarali huquqni muhofaza qilish organlari o'g'irlik jinoyatlarini aniqlash, tergov qilish va jinoiy javobgarlikka tortishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu bo'limda innovatsion huquqni qo'llash amaliyoti va strategiyalarini joriy etish bo'yicha xorijiy tajribalar o'rganiladi. U o'g'irlik bilan bog'liq tergovlarning samaradorligi va samaradorligini oshirish uchun texnologiya, ma'lumotlarni tahlil qilish, kuzatuv tizimlari va razvedka tomonidan boshqariladigan politsiyadan foydalanishni o'rganadi. Bundan tashqari, maqolada huquq-tartibot idoralari o'rtasidagi hamkorlik, davlat-xususiy sheriklik va o'g'irlikka qarshi kurashda kengroq miqyosda xalqaro hamkorlikning ahamiyati muhokama qilinadi.

Jamiyatni jalb qilish va jamoatchilikni xabardor qilish:

Jamiyatning ishtiroki o'g'irlikning oldini olish va aniqlash harakatlarining muhim tarkibiy qismidir. Ushbu bo'limda jamoalar, korxonalar va tegishli manfaatdor tomonlar bilan hamkorlikni rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar yoritilgan. Unda aholining xabardorligini oshirish, hisobot berish va huquqbuzarliklarning oldini olishda faol ishtirok etishni rag'batlantirishga qaratilgan mahalla posboni dasturlari, huquqbuzarliklar profilaktikasi va targ'ibot-tashviqot ishlari kabi tashabbuslar o'rganiladi.

Texnologik innovatsiyalar:

Texnologiyaning rivojlanishi o'g'irlik jinoyatlariga qarshi kurashga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Ushbu bo'lim video kuzatuv tizimlari, biometrika, sud-tibbiyot vositalari va ma'lumotlar tahlili kabi ilg'or texnologiyalardan foydalanish bo'yicha xorijiy tajribalarni o'rganadi. U naqshlarni aniqlash, o'g'irlikni aniqlash va faol aralashuvlarni osonlashtirishda sun'iy intellekt, mashinani o'rganish va bashoratli modellashtirishning rolini muhokama qiladi.

Xalqaro hamkorlik va eng yaxshi tajriba almashinuvi:

Xalqaro hamkorlik va ilg'or tajriba almashish milliy chegaralardan tashqarida bo'lgan o'g'irlik jinoyatlarini bartaraf etishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu bo'limda uyushgan o'g'irlik tarmoqlariga qarshi kurashda axborot almashish, qo'shma operatsiyalar va muvofiqlashtirish kabi muvaffaqiyatli xalqaro hamkorlik misollari o'rganiladi. U doimiy bilim almashinuvi va hamkorlik uchun tarmoqlar, hamkorlik va platformalar yaratish muhimligini ta'kidlaydi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, qonunchilik choralari o'g'irlik jinoyatlariga qarshi kurashning muhim tarkibiy qismidir. O'g'irlik jinoyatlarini aniqlash, hukm chiqarish bo'yicha yo'riqnomalar, ixtisoslashtirilgan bo'linmalar tashkil etish, qonunchilikdagi yangiliklar, xalqaro hamkorlik va baholash jarayonlari bo'yicha

xorijiy tajribani o'rganish orqali yurisdiksiyalar samarali qonunchilik strategiyalari haqida qimmatli tushunchalarga ega bo'lishi mumkin. Qiyosiy tahlil siyosatchilarga muvaffaqiyatli yondashuvlarni aniqlashga, ularni o'ziga xos sharoitlariga moslashtirishga va o'g'irlikning oldini olishga, jabrlanuvchilarni himoya qilishga va barcha uchun adolatni ta'minlaydigan keng qamrovli huquqiy asoslarni yaratishga yordam beradi.

O'g'irlik butun dunyo bo'ylab jamiyatlar uchun jiddiy muammo bo'lib qolmoqda va bu jinoyatga qarshi samarali kurash strategiyasini talab qiladi. Chet el tajribasini o'rganish orqali jamiyatlar muvaffaqiyatli yondashuvlar haqida qimmatli tushunchalarga ega bo'lishi va ularni o'ziga xos sharoitlariga moslashtirishi mumkin. Qonunchilikka oid chora-tadbirlar, huquqni qo'llash bo'yicha innovatsion amaliyotlar, jamoatchilikning faolligi va texnologik yutuqlarning barchasi o'g'irlik jinoyatlarining samarali oldini olish va fosh etish imkonini bermoqda. Dalillarga asoslangan strategiyalarni amalga oshirish va xalqaro hamkorlikni rivojlantirish orqali jamiyatlar o'g'irlik ta'sirini yumshata oladi va jismoniy shaxslar, korxonalar va jamoalar uchun xavfsizroq muhit yaratadi.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. Фиёсиддинова, М. "Тасвирий Санъатда Навоий Портретини Акс Этилиши." *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI* 1.6 (2021): 86-87.
2. G'iyosiddinova, M. "IMAGE AND HISTORY OF GOD." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.11 (2023): 510-512.
3. G'iyosiddinova, M. "Formation And Development Of Folklore Art In Uzbekistan." *The Peerian Journal* 24 (2023): 82-86.
4. Qizi, G'iyosiddinova Mahmuda Alisher. "Rangtasvir. Rang sanati va tarixi." *Ta'lim fidoyilari* 16.3 (2022): 124-154.
5. G'iyosiddinova, M., and Mo'sajonova Marjona. "Chizmachilikning evolyutsiyasi: chizmachilikni o'rgatishning maqsadi va vazifalarini ochish." *Science Promotion* 8.1 (2024): 73-76.
6. G'iyosiddinova, M., and Tursunova Muslima. "Mashinasozlik chizmasi: Dizayn va ishlab chiqarishda turlari va qo'llanilishi." *Science Promotion* 3.2 (2023): 77-81.